ЗДІЙСНЕННЯ ТА ЗАХИСТ ОСОБОЮ КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА НА РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ ТОВАРИСТВА ТА ОТРИМАННЯ ДИВІДЕНДІВ

КАЛАУР Іван - доктор юридичних наук, професор, Західноукраїнський національний університет

ORCID: https://orcid.org//0000-0003-1736-6175

ГЕВКО Володимир - аспірант Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України,

ORCID:https://orcid.org/0000-0003-2716-8113

УДК 347.724:347.9(477)

DOI 10.32782/EP.2023.4.28

Стаття присвячена дослідженню окремих питань здійснення та захисту корпоративних прав учасників (акціонерів) на розподіл прибутку та отримання дивідендів корпорації.

У роботі зазначається, що національне законодавство визначає певні умови для виплати дивідендів за наявності прибутку від діяльності корпорації, обов'язковості рішення загальних зборів учасників (акціонерів) про розподіл прибутку шляхом виплати дивідендів, а також відсутність заборон на виплату дивідендів.

Звертається увага на те, що серед дослідників даної проблематики існують різні підходи до вирішення зазначеного питання, зокрема, запропоновано запровадити законодавчо окрему «привілейовану» касту корпоративних учасників, які матимуть безумовне право ініціювати виплату дивідендів незалежно від колективного рішення усіх інших учасників (акціонерів) з питань перерозподілу прибутку.

Також, у роботі зауважується, що ефективним судовим способом захисту права особи на отримання дивідендів, є позовні вимоги про стягнення дивідендів, а не визнання недійсним рішення загальних зборів про невиплату дивідендів. При цьому суд вправі прийняти рішення про стягнення дивідендів лише за наявності рішення загальних зборів юридичної особи про спрямування прибутку на виплату дивідендів, яке і визначає розмір дивідендів, строки та порядок їх виплати.

Ключові слова: прибуток, дивіденди, рішення про виплату дивідендів, отримання дивідендів, стягнення дивідендів, дивідендна політика, спосіб захисту, ефективний спосіб захисту.

Право на здійснення корпоративних прав особи на розподіл прибутку товариства та отримання дивідендів потребує чіткого розуміння його змісту, що дозволить з'ясувати особливості захисту такого права в суді з подальшим визначенням ефективних способів його захисту. Відсутність чіткого законодавчого окреслення умов, за яких виплата дивідендів товариства є безумовною та обов'язковою, а також неоднакові наукові підходи до вирішення цього питання призводять до неоднозначного правозастосування державою (її повноважними органами) та учасниками (акціонерами, іншими особами учасників корпорацій). Фактично йдеться про підстави та порядок реалізації права на виплату частини прибутку (дивідендів), а звідси – різної правозастосовчої, у тому числі судової практики захисту даного права.

Дослідженням змісту суб'єктивного корпоративного прав особи на розподіл прибутку товариства та отримання дивідендів, займались такі вчені як: В. Луць, В. Васильєва, І. Спасибо-Фатєєва, О. Кібенко, О. Кологойда, В. Цікало, І. Саракун, Л. Сіщук, Н. Філатова, Ю. Великий, О. Велика та інші.

Незважаючи на тривалі дискусії, доктрина цивільного права не напрацювала узагальнених підходів до вирішення цього

питання, що зумовлює потребу нових наукових розвідок у вказаному сегменті тематики наукових досліджень.

Метою статті є доктринальний аналіз існуючих наукових напрацювань та судової практики, у яких висвітлюються підходи до вирішення спірних питань здійснення та захисту корпоративних прав учасників (акціонерів) на розподіл прибутку та отримання дивідендів корпорації.

Одним із основних видів майнових корпоративних прав особи є право на участь у розподілі прибутку товариства та одержанні його частини – дивідендів.

У статті 96-1, якою нещодавно був доповнений Цивільний кодекс України (*далі* – ЦК України), з поміж прав учасників (засновників, акціонерів, пайовиків) юридичних осіб визначено право брати участь у розподілі прибутку юридичної особи і одержувати його частину (дивіденди) у порядку, встановленому установчим документом та законодавством України, якщо така юридична особа має на меті одержання прибутку. Аналогічне право особи передбачене і у статті 116 ЦК України [1].

Дивіденд – це частина чистого прибутку акціонерного товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу. Встановлено, що за акціями одного типу та класу нараховується однаковий розмір дивідендів (стаття 34 Закону України «Про акціонерні товариства»,). Тобто виплата дивідендів власникам акцій одного типу та класу має здійснюватися пропорційно кількості належних їм цінних паперів. Умови виплати дивідендів, зокрема щодо строків, способу та суми дивідендів, мають бути однаковими для всіх власників акцій одного типу та класу. Закон передбачає, що товариство виплачує дивіденди виключно грошовими коштами. Дивіденди виплачуються за акціями, звіт про результати емісії яких зареєстровано у встановленому законодавством порядку. Рішення про виплату дивідендів та їх розмір за простими акціями приймається загальними зборами. Розмір дивідендів за привілейованими акціями всіх класів має бути визначеним у статуті акціонерного товариства [2].

У товариствах з обмеженою і додатковою відповідальністю порядок виплати дивідендів, а також певні обмеження щодо їх виплати визначені у статтях 26, 27 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю». Відповідно до статті 30 цього Закону розподіл чистого прибутку товариства, прийняття рішення про виплату дивідендів належить до компетенції загальних зборів учасників [3]. Порядок виплати та оподаткування дивідендів врегульовується також і законодавчими актами у сфері оподаткування.

Отож, національна законодавча база, що визначає підстави та регулює порядок розподілу прибутку товариства і одержання учасником (акціонером) його частини, зокрема дивідендів, доволі розгалужена.

У контексті розгляду питання виплати дивідендів, необхідно зауважити, що корпоративне законодавство нашої держави не обумовлює обов'язковість їх виплати, а навпаки – виплату дивідендів моделює як можливість, яка зумовлена низкою чинників. По-перше, виплата дивідендів перебуває у прямій залежності від прибутковості компанії за певний період часу. Однак, значна кількість товариств в Україні або є, або воліють бути збитковими «на папері», уникаючи сплати податків державі та дивідендів своїм учасникам (акціонерам). По-друге, законодавство не вимагає обов'язкової виплати дивідендів, навіть коли діяльність товариства прибуткова, оскільки питання їх виплати вирішують загальні збори учасників товариства. По-третє, існують певні законодавчі обмеження у виплаті дивідендів.

Доречно розділити наукову позицію дослідників правової природи права на дивіденди, які вказують на відносну умовність такого права за відсутності прибутку у товариства. Для того, щоб це право стало реальним, необхідною є наявність правоутворюючих юридичних фактів – отримання товариством прибутку, прийняття позитивного рішення про оголошення (виплату) дивідендів [12, с. 328].

Стосовно встановлення обмежень щодо виплати дивідендів учасникам товариств, то таке обмеження є одним з елементів доктрини «підтримання капіталу компанії»

(company's capital maintenance), загальноприйнятої в країнах ЄС, США, і Канаді. Завдяки цьому вирішується проблема платоспроможності компаній [9, с. 195].

Таким чином, можна окреслити наступні передумови виплати дивідендів: 1) товариство повинно бути прибутковим за період, що передує виплаті дивідендів; 2) загальні збори товариства прийняли рішення про розподіл прибутку шляхом виплати дивідендів; 3) відсутня законодавча заборона на виплату дивідендів.

Сучасне законодавство питання щодо прийняття рішення про виплату дивідендів визначає виключною компетенцією загальних зборів учасників (акціонерів) (стаття 39 Закону України «Про акціонерні товариства», стаття 30 Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»).

Щодо судової практики з цього питання, то вона демонструю однозначну позицію, вказуючи, що коли збори не прийняли рішення про виплату дивідендів, то питання обов'язковості виплати дивідендів не може вирішуватися у суді, оскільки суд не може заміняти органи управління корпорацією.

Так, зі змісту п. 3.1. Постанови Пленуму ВГСУ від 25.02.2016 № 4 «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин» суд має право прийняти рішення про стягнення дивідендів лише за наявності рішення загальних зборів юридичної особи про спрямування прибутку на виплату дивідендів, на підставі якого визначаються розмір належних позивачу – учаснику (акціонеру, члену) дивідендів, строки та порядок їх виплати. Прийняття господарським судом рішення стосовно спрямування прибутку (частини прибутку) юридичної особи на виплату дивідендів виходить за межі компетенції господарського суду [6].

Аналогічну позицію послідовно займає і Верховний Суд. Так, у Постанові КГС ВС від 13.10.2021 у справі № 910/12317/18 суд наголошує на тому, що право на отримання дивідендів, на захист якого подано позов, не може бути захищене шляхом визнання недійсним рішення загальних зборів про спрямування частини чистого прибутку до державного бюджету та невиплату дивідендів, оскільки здійснення права на отримання дивідендів за простими акціями має умовний характер і може бути здійснено лише у разі прийняття рішення загальними зборами акціонерів про їх виплату (встановлення дивідендів). Прийняття такого рішення є виключною компетенцією загальних зборів. Господарські суди вправі приймати рішення щодо виплати учаснику частки прибутку (дивідендів) лише у разі невиплати господарським товариством дивідендів на підставі рішення загальних зборів або їх виплати в меншому розмірі, ніж передбачено відповідним рішенням. Якщо загальні збори прийняли рішення не розподіляти прибуток товариства та/або не виплачувати дивіденди, суд не може підміняти вищий орган управління товариства і втручатися у господарську діяльність товариства, в тому числі шляхом визнання недійсним такого рішення в судовому порядку за позовом акціонера – власника простих акцій. Судовому захисту підлягає лише одне суб'єктивне право, що входить до складу права на отримання дивідендів, а саме: право на їх виплату [7].

З аналізу розглянутої судової практики можна виокремити основні особливості захисту права особи на отримання дивідендів: 1) ефективним способом захисту права особи на отримання дивідендів, є саме позов про стягнення дивідендів, а не визнання недійсним рішення загальних зборів про невиплату дивідендів; 2) суд має право прийняти рішення про стягнення дивідендів лише за наявності рішення загальних зборів юридичної особи про спрямування прибутку на виплату дивідендів, на підставі якого визначаються розмір належних позивачу – учаснику (акціонеру, члену) дивідендів, строки та порядок їх виплати; 3) прийняття господарським судом рішення стосовно спрямування прибутку (частини прибутку) юридичної особи на виплату дивідендів виходить за межі компетенції суду.

У сучасних дослідженнях проблем здійснення і захисту корпоративних прав запропоновано на законодавчому рівні закріпити обов'язковість виплати дивідендів на той випадок, коли товариство у певний

період спрацювало прибутково. Тобто незалежно від рішення зборів учасників (акціонерів). Так, В. Цікало пропонує розглядати право на виплату дивідендів як виняткове (ексклюзивне) корпоративне право, яке підлягає здійсненню за своєю волею учасника (акціонера), незалежно від волевиявлення товариства; пропорційно із необхідним розміром частки (кількістю акцій), встановленим законом. Причому право отримати дивіденди має бути надане не лише учасникам (акціонерам) із розміром частки (кількістю акцій), встановленим законом, але й усім іншим учасникам (акціонерам). Учасники (акціонери), які мають певний (визначений законом) розмір частки (кількість акцій), мають стати ініціаторами виплати дивідендів, однак право на їх отримання повинно бути реалізовано усіма іншими учасниками. Зважаючи на це, автор пропонує прийняти окремий закон «Про внесення змін та доповнень до Законів України «Про акціонерні товариства» і «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» щодо обов'язкової виплати дивідендів за вимогою учасників (акціонерів), яким належить не менше 10 (5) відсотків частки (кількості простих акцій) у статутному капіталі товариства. Водночас, автор пропонує виключити із компетенції загальних зборів товариств вирішення питання про виплату дивідендів [10, с. 482-484]. Отже, з позиції дослідника рішення про виплату дивідендів приймається за ініціативою будь-кого із учасників (акціонерів), яким належить не менше 10 (5) відсотків частки (кількості простих акцій) у статутному капіталі товариства. Така позиція не є беззаперечною.

Доречно зауважити, що прийняття загальними зборами учасників (акціонерів) різних за змістом рішень щодо долі прибутку і, відповідно, дивідендів властиве не лише нашій країні. Така корпоративна практика існує та поширена у світовій практиці. У теорії загальновідомими є такі види та типи дивідендної політики як: 1) політика «нульового» дивіденду, за якої дивіденди не виплачуються взагалі; 2) залишкова політика, за якої виплата дивідендів відбувається лише після задоволення потреби у формуванні власних фінансових ресурсів; 3) політика фіксованого (стабільного) дивіденду, за якої виплачується однакова величина дивідендів із розрахунку на одну акцію, така політика найчастіше використовується для привілейованих акцій; 4) політика фіксованого дивіденду з преміальними виплатами у періоди, коли корпорація досягла високих позитивних результатів; 5) політика виділення на дивіденди фіксованого відсотку з прибутку; 6) прогресивна дивідендна політика, яка передбачає постійне збільшення дивідендів із розрахунку на одну акцію; 7) політика стовідсоткового дивіденду, за якої весь прибуток спрямовується на виплату дивідендів [11, с. 221].

У випадку «нульової» виплати дивідендів товариство оголошує, що дивіденди не виплачуватимуться акціонерам (учасникам), а прибуток товариства спрямовуватиметься у активи юридичної особи. Метою такої політики є, як правило, покращення загального фінансового і господарського стану юридичної особи, у зв'язку з певними кризовими явищами у її діяльності. В Україні виплата «нульового дивіденду» є поширеною практикою і, зазвичай, зумовлена тим, що учасники (акціонери) з переважаючою кількістю голосів не вбачають за доцільне виплачувати дивіденди, а знаходять інші способи отримувати вигоди від володіння контрольним пакетом корпоративних прав і відповідно управлінням корпорацією.

Дивідендна практика в Україні має і декілька сумнівних спроб держави закріпити за собою право отримувати частину прибутку незалежно від прийнятого товариством рішення щодо виплати дивідендів. Так, відповідно до абзацу восьмого частини 5 статті 11 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» господарські товариства, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, та господарські товариства, 50 і більше відсотків акцій (часток) яких знаходяться у статутних капіталах господарських товариств, частка держави яких становить 100 відсотків, які не прийняли рішення про нарахування дивідендів до 1 травня року, що настає за звітним періодом, сплачують до

державного бюджету частину чистого прибутку у розмірі, визначеному за базовими нормативами відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів, встановлених на відповідний рік, але не менше 30 відсотків, до 1 липня року, що настає за звітним. На суму таких коштів податковими органами нараховується пеня у порядку, визначеному абзацом шостим цієї частини, яка сплачується до загального фонду Державного бюджету України [4].

Дослідники права на дивіденди характеризуючи вказану норму зазначають, що нею встановлюється такий правовий механізм: якщо держава не отримає коштів у вигляді дивідендів, то вона їх отримує у вигляді частини прибутку акціонерного товариства. Різниця ж у тому, що в першому випадку держава їх отримає як акціонер у розмірі, визначеному загальними зборами для всіх акціонерів. У другому ж випадку (тобто якщо акціонери не скористуються своїм правом прийняти рішення про виплату дивідендів) держава імперативно набуває частину прибутку акціонерного товариства у розмірі, який нею ж і встановлений [8, с. 265-266].

Особливе «привілейоване» становище держави, як корпоративного учасника товариств неодноразово піддавалось критиці, як серед науковців, так і у судовій практиці. Так, Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 22.07.2020 № 8-р(I)/2020 серед іншого, відмітив, що нормативне регулювання, передбачене абзацом восьмим частини п'ятої статті 11 Закону, спрямоване на забезпечення отримання державою частини чистого прибутку господарської організації державного сектора економіки у разі неприйняття рішення про нарахування дивідендів, а встановлений оспорюваними положеннями Закону обов'язок спрямувати частину чистого прибутку на користь держави є імперативним та не потребує волевиявлення учасників господарської організації. При цьому Конституційний Суд України вважає, що передбачений оспорюваними положеннями Закону механізм, який полягає в обов'язковому спрямуванні частини чистого прибутку до державного бюджету без волевиявлення учасників господарської організації, обмежує їх корпоративні права, зокрема таку складову, як правомочність на участь в управлінні господарською організацією. Вказане нормативне регулювання ставить державу у привілейоване становище порівняно з іншими учасниками господарської організації державного сектора економіки, тобто є дискримінаційним, оскільки, визначаючи правові основи управління об'єктами державної власності, законодавець не передбачив можливості спрямування частини чистого прибутку на користь таких учасників у разі неприйняття рішення про нарахування дивідендів. Водночас саме держава через систему організаційно-господарських повноважень відповідних органів управління здійснює управління суб'єктами господарювання державного сектора економіки та має вирішальний вплив на їх господарську діяльність. Таким чином, запроваджене абзацом восьмим частини п'ятої статті 11 Закону обмеження не можна вважати конституційно допустимим, адже таке нормативне регулювання не узгоджується з умовами, які уможливлюють втручання держави у право власності, зокрема із дотриманням засад справедливості, пропорційності. Отже, Конституційний Суд України дійшов висновку, що абзац восьмий частини п'ятої статті 11 Закону суперечить частині першій статті 8, частині четвертій статті 13, частинам першій, четвертій статті 41 Конституції України та визнав його неконституційним [5].

Неодноразові спроби запровадити окрему «привілейовану» касту корпоративних учасників, які матимуть безумовне право ініціювати виплату дивідендів незалежно від колективного рішення усіх інших учасників (акціонерів), висловлених ними на зборах з питань перерозподілу прибутку, як то держава чи учасники (акціонери), яким належить не менше 10 (5) відсотків частки (кількості простих акцій) у статутному капіталі товариства, суперечитиме, з нашого погляду, загальногалузевому принципу юридичної рівності усіх учасників, що встановлений у статті 1 ЦК України та корпоративному принципу, відповідно до якого усі учасники (акціонери) мають одна-

кові права на виплату дивідендів, у розмірі залежно від розміру їх частки (акцій) у статутному капіталі товариства.

Більше того, такий підхід, певною мірою нівелюватиме принцип корпоративного управління корпорацією, – більшістю голосів вирішувати справи товариства. Зокрема, у кризовий період діяльності товариства, що вимагатиме покращення фінансового становища організації, учасники колективно вирішуватимуть питання виплати дивідендів шляхом прийняття відповідного рішення про розподіл прибутку на загальних зборах товариства. Колективне вирішення не виключає участі акціонерів, які володіють меншими за 10 (5) відсотків частками у статутному капіталі, проте усі разом вони забезпечують кворум зборів і кворум більшості голосів від загальної кількості голосів учасників (акціонерів) на зборах товариства. Такому порядку колективного прийняття рішення, тобто більшістю голосів учасників корпорації підкоряються усі учасники (акціонери). Тому ситуація, за якої будь-хто, хто володіє 10 (5) відсотками частки у статутному капіталі товариства може ігнорувати думку, і голоси більшості, наприклад, усіх решта, хто володіє 90 (95) відсотками частки, і безумовно вимагає виплати дивідендів, не відповідає загальним принципам корпоративного управління.

У цьому контексті, доречно зауважити, що отримати вигоду від володіння корпоративною часткою можна не тільки у формі дивідендів, а, наприклад, шляхом відчуження частки або продажу акцій на вторинному ринку. Як правило, у світовій практиці діяльності компаній, дивіденди від володіння корпоративним правами не є основною ціллю участі у товаристві. У багатьох випадках саме торгівля акціями (частками) на вторинному ринку приносить володільцю більший зиск аніж виплачені з них дивіденди. Також є приклади, коли виплата дивідендів, у силу значного податкового тягаря, не вигідна і самій корпорації та вона заміняє її іншими видами прибутку з акції. Наприклад, компанія «Google» зовсім не виплачує дивідендів, податки на дивіденди досить високі у США (30-35%), тому компанії досить часто замість сплати дивідендів віддають перевагу зворотному викупу своїх акцій [11, с. 221].

Водночас, необхідно зауважити, що сьогодні чинне законодавство вже виокремлює категорії осіб, які бажаючи отримати дивіденди за будь-яких обставин, придбавають привілейовані корпоративні права у формі привілейованих акцій. Такого роду законодавчо закріплені гарантії на виплату дивідендів дозволяють отримати дивіденди у випадку відсутності у товариства прибутку за рахунок резервного фонду (ст. 21 ст. 34 Закону України «Про акціонерні товариства»).

Характеризуючи певні обмеження у виплаті дивідендів слід звернути увагу на те, що у частинах 1–3 статті 35 Закону України «Про акціонерні товариства» розрізняють випадки, коли акціонерному товариству заборонено приймати рішення про виплату дивідендів, і випадки, коли таке рішення все ж могло бути прийняте, проте, виплату дивідендів проводити заборонено.

Так, ч. 1 ст. 35 Закону України «Про акціонерні товариства» містить імперативну норму, яка чітко передбачає, що акціонерне товариство не має права приймати рішення про виплату дивідендів та здійснювати виплату дивідендів за простими акціями, якщо: 1) звіт про результати емісії акцій не зареєстровано у встановленому законодавством порядку; 2) власний капітал товариства є меншим або у результаті такої виплати стане меншим за суму розмірів його статутного капіталу, резервного капіталу та розміру перевищення ліквідаційної вартості привілейованих акцій над їх номінальною вартістю; 3) майна товариства недостатньо для задоволення вимог кредиторів за зобов'язаннями, строк виконання яких настав, або за результатами прийняття такого рішення стане недостатньо для задоволення таких вимог. У перелічених випадках товариство не має права приймати рішення про виплату дивідендів та їх виплачувати.

В іншому випадку, акціонерне товариство не має права здійснювати виплату дивідендів за простими акціями, якщо: 1) товариство має зобов'язання щодо викупу акцій відповідно до статті 102 цього Закону;

2) дивіденди за привілейованими акціями виплачено не у повному обсязі. Акціонерне товариство не має права здійснювати виплату дивідендів за привілейованими акціями певного класу до виплати поточних дивідендів за привілейованими акціями, власники яких мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів (ч. 2, 3 ст. 35 Закону України «Про акціонерні товариства»). Наведені випадки можуть виникати уже після прийняття рішення вищим органом управління товариства (загальні збори, засновник) про виплату дивідендів.

На підставі викладеного, можна сформулювати такі висновки:

1. Передумовою виплати дивідендів є: 1) прибутковість за певний період діяльності, що передує виплаті дивідендів; 2) наявність рішення загальних зборів товариства про розподіл прибутку шляхом виплати дивідендів; 3) відсутність законодавчих заборон на виплату дивідендів.

2. Ефективним способом захисту права особи на отримання дивідендів є позов про стягнення дивідендів, а не визнання недійсним рішення загальних зборів про невиплату дивідендів. Суд має право прийняти рішення про стягнення дивідендів лише за наявності рішення загальних зборів юридичної особи про спрямування прибутку на виплату дивідендів, на підставі якого визначаються розмір належних позивачу – учаснику (акціонеру, члену) дивідендів, строки та порядок їх виплати. Прийняття господарським судом рішення стосовно спрямування прибутку (частини прибутку) юридичної особи на виплату дивідендів виходить за межі компетенції суду.

3. Ідея «привілейованих» каст корпоративних учасників, які матимуть безумовне право ініціювати виплату дивідендів незалежно від колективного рішення усіх інших учасників (акціонерів), прийнятого на зборах з питань перерозподілу прибутку, як то держава чи учасники (акціонери), яким належить не менше 10 (5) відсотків частки (кількості простих акцій) у статутному капіталі товариства, суперечитиме, принципу юридичної рівності учасників цивільних правовідносин, та не узгоджується із принципами корпоративного управління корпорацією, зокрема, більшістю голосів вирішити долю прибутку товариства.

Література

1. Цивільний кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n14.

2. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985.

3. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text.

4. Закон України «Про управління об'єктами державної власності» від 21.09.2006 № 185-V. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text

5. Рішення Конституційного Суду України від 22.07.2020 № 8-р(I)/2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va08p710-20#Text.

6. Постанова Пленуму ВГСУ від 25.02.2016 № 4 «Про деякі питання практики вирішення спорів, що виникають з корпоративних правовідносин». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004600-16#Text

7. Постанова КГС ВС від 13.10.2021 у справі № 910/12317/18. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/100775675

8. Корпоративне право крізь призму судової практики: монографія/за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2021. 512 с.

9. Корпоративні спори: комент. суд. практики / за заг. ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: Право, 2018. 288 с.

10. Цікало В.І. Засада пропорційності здійснення корпоративних прав: Монографія. – Вид 2-ге, перероблене і доповнене. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 590 с.

11. Великий Ю.М., Велика О.Ю. Особливості дивідендної політики корпорації. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 17. С. 219–223.

12. Козирєва М.І. Право на участь у розподілі прибутку господарського товариства // Проблеми цивільного прав та процесу. Харків. 2019. С. 327 -330.

Ivan Kalaur,
Doctor of Civil Law, Professor, West Ukrainian National University;
ORCID: https://orcid.org//0000-0003-1736-6175;
E-mail: kalaur.ir@gmail.com
Volodymyr Gevko,
postgraduate student of the Academician F.H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship, Judge of the Commercial Court of Ternopil region;
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-2716-8113;
E-mail: lvovuch999@ukr.net

IMPLEMENTATION AND PROTECTION OF CORPORATE LAW BY A PERSON FOR THE DISTRIBUTION OF THE COMPANY'S PROFIT AND RECEIPT OF DIVIDENDS

The article is devoted to the study of certain issues of implementation and protection of the corporate rights of participants (shareholders) to distribute profits and receive dividends of the corporation.

The authors states that the current legislation defines certain conditions for the payment of dividends in terms of the presence of profit from the activities of the corporation, the bindingness of the decision of the general meeting of participants (shareholders) on the distribution of profit through the payment of dividends, as well as the absence of prohibitions on the payment of dividends.

Attention is drawn to the fact that among researchers of this issue there are different approaches to understanding the specified issue, in particular, there are attempts to introduce a legally separate "privileged" caste of corporate participants who will have the unconditional right to initiate the payment of dividends regardless of the collective decision of all other participants (shareholders) issues of profit redistribution.

Also, the work notes that an effective judicial way of protecting a person's right to receive dividends is precisely the claim for the collection of dividends, and not the invalidation of the decision of the general meeting on non-payment of dividends. At the same time, the court has the right to make a decision on the collection of dividends only if there is a decision of the general meeting of the legal entity on the allocation of profits to the payment of dividends, which determines the amount of dividends, the terms and procedure for their payment. The adoption of a decision by the commercial court regarding the allocation of the profit (part of the profit) of a legal entity to the payment of dividends is beyond the court's competence.

Key words: profit, dividends, decision to pay dividends, receiving dividends, dividend collection, dividend policy, method of protection, effective method of protection.